

Film Sound Sweden

TIPS OCH GODA RÅD FRÅN DIN LJUDAVDELNING

SCENOGRAFER

- Konferera med ljudavdelningen när möbler, maskiner och datorer som inte är tysta skall användas.
- Tänk på att det blir svårt att använda mic på bom om man sänker tak eller hanger lampor lågt.
- Om ni bygger exempelvis trappor, fyll dem gärna så att inte ihåliga stegljud förstör dialogen.
- Lägg mattor så ofta det går, speciellt i rum där det är mycket dialog.
- Vi är naturligtvis er evigt tacksamma om studiobyggen inte har helt parallella väggar.

REGIASSISTENTER

Regiassistenten och inspelningsledaren är viktiga personer för oss på ljudavdelningen. Många av våra problem kan undvikas om med er hjälp.

Teamet

har lättare att vara medvetna om alla ljudproblem när dom marker att ni bryr sig

er om att få bra ljud. Uttalanden som ”-Vi väntar på ljudet!” eller ”-Vi eftersynkar

det!” är bara improduktiva.

- Tysnadtagningkamera är inte ett enda ord. Låt det verkligen bli tyst innan kamerakommandot kommer.
- Stäng av trafik när det är möjligt.
- Det ska vara tyst under tagningarna, Låt ingen gå omkring i uppställningen.
- ”Tystnad, Tagning” betyder att hela filmteamet skall vara tyst och inget störande arbete skall pågå. Inga motorer inget prat o.s.v.
- Se till så att alla är medvetna om när det är dags för tagning. Även de som inte är med just då.

- Låt ljudavdelningen göra snabba småändringar som är rimliga.
- Se till att statisterna bara mimar och inte talar på riktigt' och låt sen ljudavdelningen ta vilt ljud på sorl etc.
- Se till att man får en möjlighet att sätta fast myggor i god tid, inte sekunderna innan tagning. Låt inte heller ljudteknikern sitta och vänta på skådespelarna istället för att kunna lägga värdefull tid på andra förberedelser.
- Låt gärna ljudteknikerna få vilda repliker innan skådespelarna släpps.
- Låt oss spela in "rumsatmosfär" innan man byter scen. Se till att alla är still och tysta. Det är mycket viktigt att göra detta innan uppställningen ändras!
- Där det är mycket flygstörningar, låt kameran rulla medan flygplanljudet ebbar ut.
- Stäng av mobiltelefoner, komradio m.m. under tagningar och repetitioner. De kan störa de trådlösa mikrofonerna.
- Informera ljudteknikerna vilka frekvenser som används för trådlös utrustning, exempelvis walkietalkies eftersom att de kan störa den trådlösa ljudutrustningen.

PRODUKTIONSLEDARE

- Budgetera för en tredje ljudtekniker. Med två bommar får du en helt annan ljudkvalitet än med myggor. Spara i stället in på hyran av sändarmikrofoner. Bomoperatörens yrke är INTE en assistentfunktion. Skulle du be en prod. ass. dra skärpan? Många andra problem kan med en tredje ljudtekniker lösas i ett nafs och dessutom hålla produktionen igång vid eventuell sjukdom.
- När du måste använda andra lokaler än riktiga studios – budgetera för extra ljudisolering och dämpning.

KAMERAASSISTENTER

- När ljudavdelningen klagar på kameranurr, är det för att be er om hjälp. Försök så lång det är möjligt att dämpa den med jackor, filter eller vad som finns tillgängligt. Att försöka ta bort kameranurr i efterarbetet är mycket tidsödande och dyrt. Om det nu alls går.
- Gnisslande kassetter är ett otyg. Märk upp dom och skicka på service.
- Stäng inte av och på tidskods klappan, det finns stor risk att tidskoden blir fel, varsko ljudfolket direkt vid minsta tecken av problem med tidkodsklappan.

KAMERAOPERATÖRER

- Beskär inte bilden annat än överenskommet
- Kommunicera med bomoperatören och lös eventuella problem innan skådespelarna kallas in.
- Försök att stå ut med att arbeta trots blimp, filt eller jacka över en kamera som för oljud. Muta I form av pilsner från ljudavdelningen kan i vissa fall utgå!

FOTOGRAFER

- Ljussätt så att det är möjligt att röra bommen över sceneriet. Mikrofonskuggor beror på ljussättningen och inte på bomoperatören.
- Säg inte "Eftersynka den!" Det är inte ditt beslut.
- Vid filmande av bilscener försök ljussätt så att bilrutorna kan vara stängda
- Låt oss glömma det uråldriga "kriget" mellan ljud och foto. Om vi jobbar tillsammans har vi trevligare och mår bättre!

SPECIALEFFEKTSAVDELNINGEN

- Hjälp oss genom att hålla nere oljud från maskiner och annat när det är dialog i scenen.
- Försök hålla regnmaskiner och eventuell tankbil så långt ifrån plats som möjligt.
- Lägg ut mattor för att dämpa ljudet av regndroppar på hårda tak.
- Värmeelement måste stängas av i god tid för undvika att det sen knäpper i dom.

KOSTYM

- Ni får gärna hjälpa oss genom att vara kreativa med hur vi ska placera myggor och sändare.
- Undvik kommentarer inför skådespelarna om huruvida en mikrofon syns eller inte.
- Vi gillar bomull! Konstfiber är ett otyg, det prasslar och ger statiska urladdningar som mikrofonerna är mycket känsliga för.
- Silkesslipsar fungerar om man klär dom invändigt med bomull.

- Tänk gärna på oss när ni väljer kedjor, halsband eller andra smycken.

REKVISITA

- Försök lägg ner lite möda på att göra rekvisitan så tyst som möjligt.
- Lägg gärna en filt under duken på ett bord för att minimera ljuden från bestick, koppar och tallrikar.
- Köksscener blir gärna skramliga, lägg en handuk eller tyg där eventuella ljud kan uppstå
- Man kan fukta tidningar och papperspåsar för att minska prassel.

PASSARE

- Försök undvik knirr och gnissel från dollyn, använd talk när det behövs och lägg gärna en matta under rälsen på knarriga golv.
- Använd filter för att dämpa ljud från dörrar och fönster.
- Täck över maskiner, fläktar och ballaster.
- På kamerabilar är det fint om alla stativ, klämmor ect. sitter ordentligt fast så dom inte skrammlar.

ELEKTRIKER

- Håll utkick efter mikrofonskuggor och hjälp oss maska bort dom.
- Försök att ställa generatorer så långt bort som möjligt.
- Gör vad ni kan för att hålla lampor och ballaster tysta, kosta på lite klentafs till för att hålla oljudet så långt bort som möjligt.
- Lägg kablar så att fönster och dörrar går att stänga.
- Dimmers är alltid ett bekymmer. Dom får gärna vara utanför uppställningen och inte i närheten av ljudkablar.
- Om du har möjlighet, välj lampor och ballaster som är så tysta som möjligt. Skicka de som surrar och skrammlar på service.

REGISSÖRER

Samarbeta med dina ljudtekniker precis som du skulle med din klippare, kompositör eller manusförfattare. En bra dialog med dina ljudtekniker är en förutsättning för att det ljud du får är det du förväntar dig.

Väldigt ofta upptäcker man inte ljudproblem förrän in i det sista när alla andra avdelningar är klara, och det äntligen är tillräckligt tyst för att höra vad som kommer in i mikrofonerna. Ge oss den stundens tystnad och den lilla tid det tar

att lösa problemen. Ljudteknikerna kan också behöva en stund för att göra justeringar när kreativa ändringar har gjorts i sista stund.

Skillnaden mellan ett bra ljud och ett dåligt ljud är ofta bara 5-10 minuter extra

per dag. Några extra justeringar, installera ytterligare en mick, byta en trådlös mick, dämpa fotsteg, smörja gångjärn så dom inte knirkar. placera ut filter, stänga av en maskin, hålla talk på dollyns hjul. Allt det här är småsaker som normalt fixas under arbetets gång, men någon enstaka gång behövs en ytterligare en tagning. Låt oss få den.

- Huggande replikföring.

Huggande replikföring är ibland nödvändig. Vi spelar gärna in den, bara du är medveten om följderna. I klippningen kan det bli väldigt svårt om man ändrar sig,

vill klippa bort några ord eller ändra på ordningen. Däremot är det lätt att klippa

fram en dialog där replikerna hugger i varandra. Men själva speltemperaturen kräver ju ibland att replikerna hugger i varandra och då är det självklart att den

också ska spelas in så. Men med två bommar. Naturligtvis.

- Tvåkamera

Det finns flera bra sätt att använda två eller fler kameror och det finns ett felaktigt sätt.

Ljudteknikerns mardröm är när en kamera har helbild och den andra halv eller närbild. Detta innebär att man måste mygga samtliga skådespelare eftersom att bommen inte kan nå till en närbild.

- Repetitioner

Alla repetitioner är mycket viktiga för hela teamet. Det är helt förståeligt att ha enskilda repetitioner med skådespelare, men ge åtminstone ett rep för teamet eller låt ljudteknikerna se ett rep. Det kan vara okej att säga "Vi filmar repen" Man

kanske har tur, men filma inte repen om du inte är villig att chansa eller villig att

ta några extra tagningar av tekniska skäl.

- Improvisationer.

Det är omöjligt att micka repliker som man inte vet om. Om du använder dig av improvisationens teknik, var beredd på att ta ytterligare en tagning om ljudteknikerna inte fick med alla repliker.

- Flygtrafik.

Den antagligen mest frustrerande ljudstörningen på en filminspelning är regelbunden flygtrafik. Det är ett problem som eventuellt hade kunnats undvika genom att välja en annan plats. Du vet att det är jobbigt, vi vet det, skådespelarna vet det, hela teamet vet att flygplanstrafiken är ett problem, men efter ett tag så har man inget annat val än att plöja sig igenom scenen och notera dom tagningar som inte fungerar. Det är bättre att komma igenom scenen med många korta rena bitar som kan klippas ihop senare, om det låter sig göras.

- Starka röster.

Lyssna på ljudteknikerna när vi vill att skådespelarna måste höja rösten för att höras. När man är i stökiga miljöer som i en restaurang, på ett dansgolv eller så, är det bättre att låta skådespelarna prata onaturligt högt, I annat fall blir ljudläggningen tunn och man kan inte lägga till det där "feta" atmosfärljudet eller den höga musiken, som gör att det låter naturligt.

SLUTLIGEN

Vårt gemensamma förhållningssätt borde infattas i ett enda ord; Rimligt.

Det räcker med rimliga ansträngningar för att göra alla det här ovan nämnda, och använda rimlig tid för ändamålet. Vår målsättning är inte att ta över hela filmningen och göra filmen själva, det handlar bara om att få med sig ett bra ljud hem.

Vi bara göra som man gjorde för inte så länge sedan, då alla dessa saker var självklara - rimliga.

Med lite stöd, så lovar vi att agera rimligt och inte förvänta oss att ljudet är det viktigaste i filmen. Vi vet att det finns tillfällen då man måste eftersynka, eller kompromissa på annat sätt. Ordet "rimlig" gäller här också.

Filmen vi arbetar med kommer kanske att leva för evigt och vi vill vara stolta över våra namn i eftertexterna.

Vänligen

Din ljudavdelning

FSS FILM SOUND SWEDEN